

Leestips Duitstalige kinderboeken

Boeken - 3 oktober 2016 - Auteur: Redactie Duitslandweb

Het is weer kinderboekenweek. Daarom tippen de medewerkers van het Duitsland Instituut hun favoriete Duitstalige kinderboek. De meesten kwamen met klassiekers uit hun eigen jeugd. Bij een enkeling leverde dat verrassingen op: boeken die ze in het Duits hadden gelezen, bleken toch niet van een Duitse schrijver te zijn. Maar de liefde voor de taal gaat voor, en dus staan ze toch in de lijst. Deel onderaan de pagina ook jouw favoriete Duitstalige kinderboek!

'Krabat' - Otfried Preussler

(Würzburg 1971, Nederlandse titel: 'Meester van de zwarte molen')

Tip van [Froukje Demant](#), Postdoctoral Research Fellow

Ver voordat J.K. Rowling Harry Potter tot leven toverde, bestond er al een adembenemend spannend Duits boek over een tovenaarsleerling: 'Krabat' van Otfried Preussler. Wanneer Krabat als molenaarsleerling wordt aangenomen, komt hij er snel achter dat de molen eigenlijk een school voor zwarte kunst is. Krabat doet er alles aan om zich aan de molenaar, de meester in de zwarte kunst, te onttrekken. Maar hoe sterk zijn eigen toverkrachten ook worden, hij kan de molenaar niet verslaan. Slechts de liefde van een meisje kan Krabat redden. Zal hij er ooit in slagen zichzelf en de andere tovenaarsleerlingen te bevrijden?

'Und immer wieder Weihnachten' - Heike Abidi

(Münster 2014)

Tip van [Tanja Mykhalchuk](#), promovenda

Overzicht van de leestips

(alfabetisch op schrijver)

[Und immer wieder Weihnachten - Heike Abidi](#)

[Die unendliche Geschichte - Michael Ende](#)

[Momo - Michael Ende](#)

[Struwwelpeter - Heinrich Hoffmann](#)

[Oh, wie schön ist Panama - Janosch](#)

['Lindbergh - Die Geschichte einer fliegenden Maus' - Torben Kuhlmann](#)

[Frederick - Leo Lionni](#)

[Das kleine Ich-bin-ich - Mira Lobe](#)

Eine Woche voller Samstage - Paul Maar
Maulwurf Grabowski - Luis Murschetz
Nimmerklug im Knirpsenland - Nikolai N. Nossow
Der Regenbogenfisch - Marcus Pfister
Krabat - Ottfried Preußler
Das Wolkenschaf - Fred Rodrian

Een schitterend verhaal voor kinderen tot 8 jaar. Uit het leven gegrepen, met een klassieke kerstboodschap die bij een gezellige kerstavond hoort: het idee dat alles uiteindelijk goed komt. Noelle is niet gelukkig met de kerstvoorbereidingen thuis. Niemand heeft tijd voor haar, de kerstrituelen worden verwaarloosd en dan is haar broer Niclas ook nog eens vergeten voor het cadeau voor hun ouders te zorgen. Iedereen is geïrriteerd en niemand praat meer met elkaar. Maar dan herinnert Noelle zich de sneeuwbal die een oude man haar op de kerstmarkt heeft gegeven. Of die echt wensen laat uitkomen?

Ik vind het boek leuk door hoe het is geschreven. De schrijver laat kinderen een avonturenverhaal beleven met een mooie spannende sfeer, emoties en contrasten. Daarnaast is het ook leuk om voor te lezen.

‘Maulwurf Grabowski’ - Luis Murschetz
(Zürich 1972, Nederlandse titel: ‘Mol Graafgraag’)
Tip van [Wiebke Pittlik](#), hoofdredacteur Duitslandweb

Een prachtig en spannend prentenboek van cartoonist Luis Murschetz over de mol Grabowski wiens vredige bestaan in een hol onder een weiland aan de rand van de stad wordt verstoord als op een dag de graafmachines komen. De stad rukt op en Grabowski moet vluchten. De mooie tekeningen maakten dat dit een van mijn lievelingsboeken was als kind, en de thematiek - natuurbescherming - heeft mijn moeder vast bewogen het te kopen. Wie Grabowski kent zal het niet in z'n hoofd halen grof geschut in te zetten als er molshopen in het gazon verschijnen.

‘Frederick’ - Leo Lionni
(1967)
Tip van [Wiebke Pittlik](#), hoofdredacteur Duitslandweb

Over de poëtische muis Frederick die zonnestralen, woorden en kleuren verzamelt om de lange grauwe winter te doorstaan. De andere muizen denken dat hij zich drukt voor het echte werk, maar ze zijn diep in de winter maar wat blij dat hij hun leven weer wat kleur geeft. Een prachtige fabel die ons leert dat ideeënrijkdom, poëzie en kunst net zo belangrijk zijn voor een vervuld leven als eten en onderdak. Hoogst actueel dus...

Als kind heb ik de Duitse versie van dit prentenboek stukgelezen, de Nederlandse vertaling heb ik later voor mijn kinderen gekocht. De prachtige slotzin uit de Duitse versie maakt dat je dit boek toch echt in het Duits moet lezen. Wij citeerden die thuis als iemand iets moois zei:

“Aber Frederick du bist ja ein Dichter.”

“Ich weiß es, ihr lieben Mäusegesichter”

Pas nu ontdekte ik dat het boek niet oorspronkelijk Duitstalig is. Leo Lionni was notabene een Nederlander die naar Italië en later Amerika verhuisde.

‘Eine Woche voller Samstage’ - Paul Maar
(Hamburg 1973)

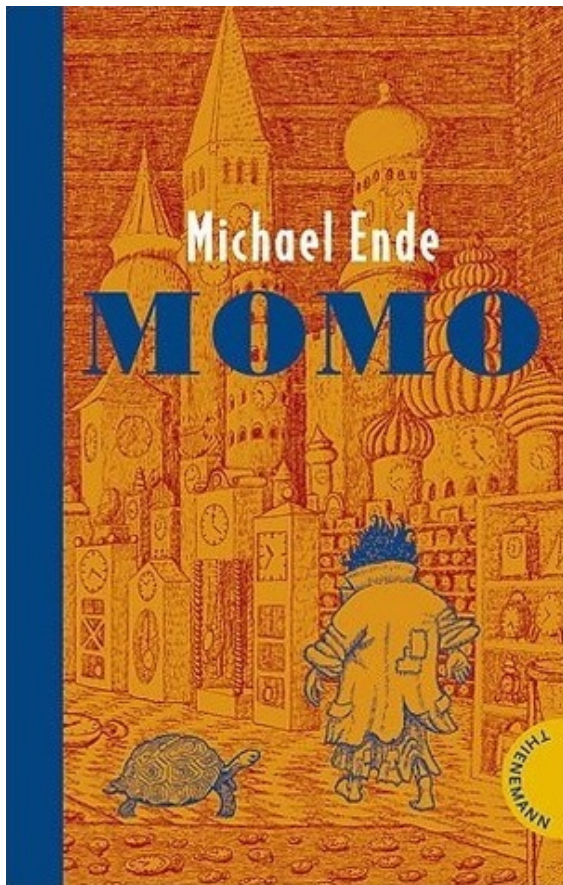
Tip van [Marieke Hökberg](#), medewerker
Duitslanddesk

Mijn favoriete Duitse kinderboek is de Sams-serie van Paul Maar. ‘Eine Woche voller Samstage’ uit 1973 is de eerste van de reeks. De boeken gaan over Herr Taschenbier, een verlegen man met een saaie kantoorbaan die nogal eens met zich laat sollen. Dat wordt allemaal anders als hij een week meemaakt waarbij op *Sonntag* de zon schijnt, op *Montag* zijn vriend Herr Mon hem bezoekt, hij op *Dienstag* dienst heeft, het op *Mittwoch* het midden van de week is, het op *Donnerstag* dondert en hij op *Freitag* vrij is - dan komt namelijk op *Samstag* een vreemd wezen, ‘das Sams’. Das Sams blijft een week en zorgt voor veel ophef in het leven van Herr Taschenbier. Het wezen kan wensen vervullen, maar vaak met een addertje onder het gras en dan loopt het toch altijd anders dan gedacht. Maar Herr Taschenbier leert voor zichzelf op te komen en niet meer zo bang te zijn over wat anderen van hem denken. Een grappige boekenreeks waarbij Paul Maar telkens iets nieuws verzint dat het grappige Sams-personage kan uitvreten.

'Die unendliche Geschichte' - Michael Ende
(Stuttgart 1979, Nederlandse titel: 'Het oneindige verhaal')

Tip van [Marja Verburg](#), redacteur Duitslandweb

Toen ik het boek als kind las (in het Nederlands), dacht ik dat het van een Amerikaanse schrijver was, vanwege zijn voornaam Michael. En natuurlijk vanwege de verfilming 'The neverending story'. Maar Michael Ende was een van de succesvolste Duitse jeugdboekenschrijvers. Het verhaal gaat over de eenzame jongen Bastian, die een oud boek, 'die unendliche Geschichte', in handen krijgt. Al lezend belandt hij in een parallelle fantasiewereld, die door 'het niets' wordt bedreigd en met fantasie moet worden gered. Tot Bastians verbazing blijken de personages in het boek van zijn bestaan te weten. Fantasie en werkelijkheid smelten steeds meer samen en leiden tot een loeispannend en prachtig plot. In mijn herinnering zijn het boek en de film ook grotendeels samengesmolten. Maar ik weet van het lezen nog hoe Bastian het boek verslond, stiekem op de zolder van zijn school, en dat ik net als hij niet kon wachten om verder te lezen en moeite moest doen niet vooruit te bladeren, zo spannend was het. Tegelijkertijd wilde ik dat het boek nooit zou eindigen.

'Momo' - Michael Ende

(Stuttgart 1973, Nederlandse titel: 'Momo en de tijdspaarders')

Tip van [Kerstin Hämmerling](#), coördinator Duitse taal en cultuur

'Momo' was een van mijn absolute lievelingsboeken. Het is geen kinderboek, meer een roman voor jongeren vanaf 14 jaar. Al was ik volgens mij wel jonger toen ik het las en de film zag. Die trouwens erg mooi is en beter dan de verfilming van

‘die unendliche Geschichte’. Het is een prachtig verhaal dat tot denken aanzet (en daar houden wij Duitsers van...), over een meisje, Momo, dat in haar eentje de strijd opneemt - en uiteindelijk wint - tegen de ‘grijze mannen’, de tijdspaarders die de mensen ervan overtuigen dat ze geen tijd mogen verspillen. Het verhaal doet denken aan een modern sprookje over tijd, of beter over gebrek aan tijd in de moderne wereld. Volgens mij had toen nog niemand het over ‘onthaasting’. Michael Ende was zijn tijd dus ver vooruit...

‘Das kleine Ich-bin-ich’ - Mira Lobe

(Wenen 1972)

Tip van [Denise Gehla](#), medewerker Pers en Communicatie

Eén van de favorieten van mijn dochter Mathilde (4) is op dit moment ‘Das kleine Ich-bin-ich’. Het gaat over een klein gek uitziend diertje dat wil weten wie of wat hij is. Hij vraagt allerlei dieren om raad maar lijkt nergens bij te horen. Uiteindelijk beseft hij ‘Ich bin ich’.

‘Das Wolkenschaf’ - Fred Rodrian

(Oost-Berlijn 1958)

Tip van [Denise Gehla](#), medewerker Pers en Communicatie

Eén van mijn eigen lievelingsboeken toen ik nog klein was: ‘Das Wolkenschaf’. Over een wolkenchaap dat uit de hemel valt. Het kleine meisje Christine vindt hem en wil met hem spelen, maar het schaapje is verdrietig en mist zijn broers en zussen. Christine probeert hem weer naar huis te krijgen.

‘Struwwelpeter’ - Heinrich Hoffmann

(Frankfurt 1845, Nederlandse titel: ‘Piet de smeerpoets’)

Tip van [Henning Radke](#), DAAD-Lektor Duitslanddesk

Alleen al vanwege de naam is ‘Struwwelpeter’ een aanbeveling waard. Het woord Struwwel, dat in het Duits eigenlijk niet bestaat, geeft fonetisch en qua spelling de kern van het boek weer: chaos, verwarring, *Beratungsresistenz*. Het zijn losse verhalen en de hoofdpersonen zijn inderdaad chaotisch, wanordelijk en niet bereid te luisteren. Hun namen zijn onderdeel geworden van de Duitse omgangstaal: *Hans-Guck-In-Die-Luft*, die met zijn gedachten altijd ergens anders is en tot groot plezier van de vissen in het water valt; *Suppen-Kaspar*, die zijn soep niet lekker vindt en daarom zoveel afvalt dat hij sterft; en *Zappel-Phillipp*, die gewoon nooit wil stilzitten en het kleed onder de gedekte tafel voor het avondeten wegtrekt - elk Duitstalig kind, groot of klein, kent deze namen.

Het boek is in het midden van de 19e eeuw geschreven en het is niet onomstreden: zo lijkt de pedagogiek van het bang maken niet meer van deze tijd.

Toch is het een van de succesvolste Duitstalige kinderboeken. Heeft het de Duitsers geschaad? Deze vraag moet eenieder voor zichzelf beantwoorden. Dat is ook heel makkelijk, want het boek is in vele talen vertaald.

‘Der Regenbogenfisch’ - Marcus Pfister
(Zürich 1992, Nederlandse titel: ‘De mooiste vis van de zee’)

Tip van Astrid Meijer, afdeling Pers en Communicatie

Dit prentenboek trekt ieders aandacht! Met zijn mooie, bijzondere, glinsterende schubben is de *Regenbogenfisch* de mooiste vis van de zee. Maar deze schoonheid heeft hem ijdel en trots gemaakt, waardoor hij niks wilt delen en op den duur geen vriendjes meer heeft. Na het weggeven van één van zijn schubben leert hij dat delen je gelukkig maakt. Ook ik had vroeger moeite met delen en wilde het liefst alles voor mijzelf houden. Toen ik naar de middelbare school ging, had ik elke dag extra snoepjes en koekjes mee om uit te delen aan klasgenoten. *Schlussendlich* had ik meer vrienden en vriendinnen.

‘Nimmerklug im Knirpsenland’ - Nikolai N. Nossow
(Moskou 1954, “geniaal in het Duits vertaald door Lieselotte Remané”)

Tip van [Christina Morina](#), DAAD-Fachlektorin

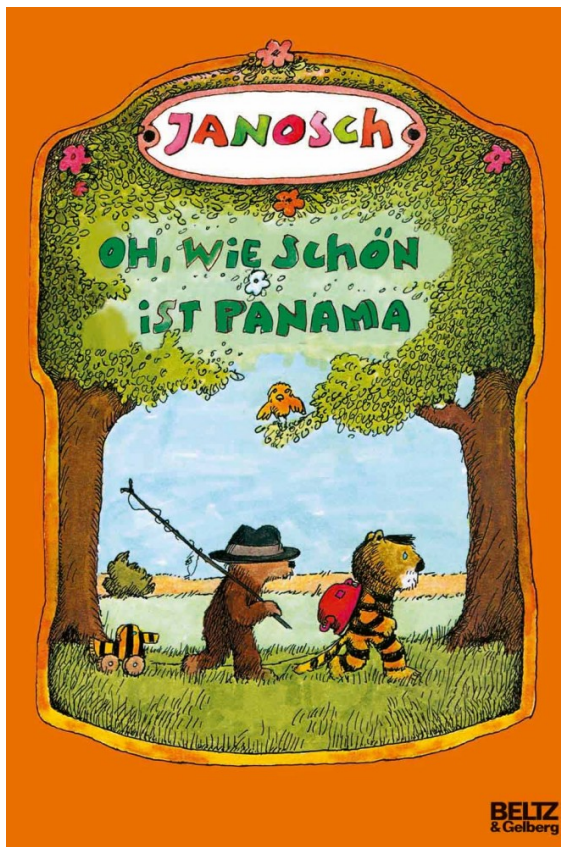
Dit is een van mijn Duitse lievelingsboeken, hoewel het eigenlijk van een Sovjet-auteur is. Maar dat maakte ons destijds in de DDR niet uit. Als het maar avontuurlijk was, met de *Knirpsen* (kleine jongens) en *Knirpselinen* (kleine meisjes; *Knirps* = dreumes, kleintje) uit *Blumenstadt* (bloemenstad) aan de *Gurkenfluß* (komkommerrivier). *Immerklug* (‘altijd slim’) en *Nimmerklug* (‘nooit slim’), en hun vrienden met namen als *Geigenstrich*, *Saftschleck*, *Schraubschnell* en Doktor Rizinus, *Schnurz* en *Pipe* hebben een nogal gespannen relatie met de meisjes-Knirpsen, *Sommersprosse* (zomersproet) en *Pünktchen* (puntje). Tot een reis met een luchtballon onvermoede horizonten opent.

Sommigen zien in het boek, waarin geld niet bestaat en de personages genoemd zijn naar wat ze kunnen, een vreemde eigenschap of een uiterlijk kenmerk, het

subtiel ideaal van een communistische maatschappij. Ik vond het mooi vanwege de uitgesproken anarchistische houding van de meeste *Knirpseriche* en de lachwekkende, achterhaalde streberigheid van de *Knirpselinen*. Als je er al sporen van een wereldbeeld in wil zien, zie ik die nu - nu ik het boek aan mijn eigen kinderen voorlees - nog het meest in de onverholven vrijheidsdromen van de reislustige dichter *Blüte* (bloesem) :

*'Der Luftballon mit Dampf gefüllt,
er steigt empor ins Luftgefil'd!
Gleicht unser Knirps auch nicht den Vögeln,
so fliegt er doch auf Windessegeln.
Und alles ist erreichbar, seht!
Für unseres Geistes Majestät.'*

Vrij naar Goethe: *Die Gedanken sind eben doch frei!*

'Oh, wie schön ist Panama' - Janosch
(Weinheim 1978', Nederlandse titel: 'O wat mooi is Panama!')

Tip van [Britta Bendieck](#), Hoofd Duitslanddesk & Mobiliteit / Promovenda

Wenn man einen Freund hat, braucht man sich vor nichts zu fürchten!"

Samen zijn de kleine beer en de kleine tijger de dikste vrienden. In hun huis aan de rivier hebben ze het gezellig. Op een dag vindt de kleine beer een kist die van boven tot onder naar bananen ruikt. Op de kist staat 'Panama'. Dus gaan beiden op pad naar het land van hun dromen, naar Panama. Hun avontuurlijke reis levert hen veel belangrijke ervaringen op en voert beide vrienden uiteindelijk weer terug

naar huis, dat ze nu met heel andere ogen zien. 'Oh, wie schön ist Panama' is een van mijn lievelingskinderboeken, omdat je niets liever wil dan met tijger en beer meegaan op hun avontuurlijke reis naar Panama en daarna met je beste vrienden weer terugkeren naar het gezelligste huis van de wereld.

'Lindbergh - Die Geschichte einer fliegenden Maus' - Torben Kuhlmann
(Zürich 2014)

Tip van [Charlotte Broersma](#), Instituutsmanager

Dit verhaal ontdekten we op de Internationale Kinderboekenmarkt in Den Haag. Het biedt ons thuis allemaal ontzettend veel lees- en kijkplezier. Het is een van de mooiste kinderboeken die we in huis hebben (en dat zijn er flink wat!). De tekeningen zijn adembenemend prachtig en het verhaal is reuzespannend. De kleine muis is een dappere uitvinder, die wil gaan doen wat geen muis eerder deed: vliegen. Onze jongens raakten door dit verhaal een tijdlang gefascineerd door vliegtuigen. En op de tekeningen van de uilen die in het boek voorkomen geven de jongens steeds commentaar ("Wie is de lelijkste/engste/mooiste?"). Op school kwam het boek al eens van pas tijdens de themaweken rond 'uitvindingen'. En alsof er nog niet genoeg te beleven is aan zo'n boek... .. de kleine muis en zijn vriendjes vindt onze Floris keer op keer 'zo schattig' & 'zo lief'!

Wat is jouw favoriete Duitstalige kinderboek? Laat het ons weten via het reactieveld hieronder:

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/18261/leestips-duitstalige-kinderboeken>